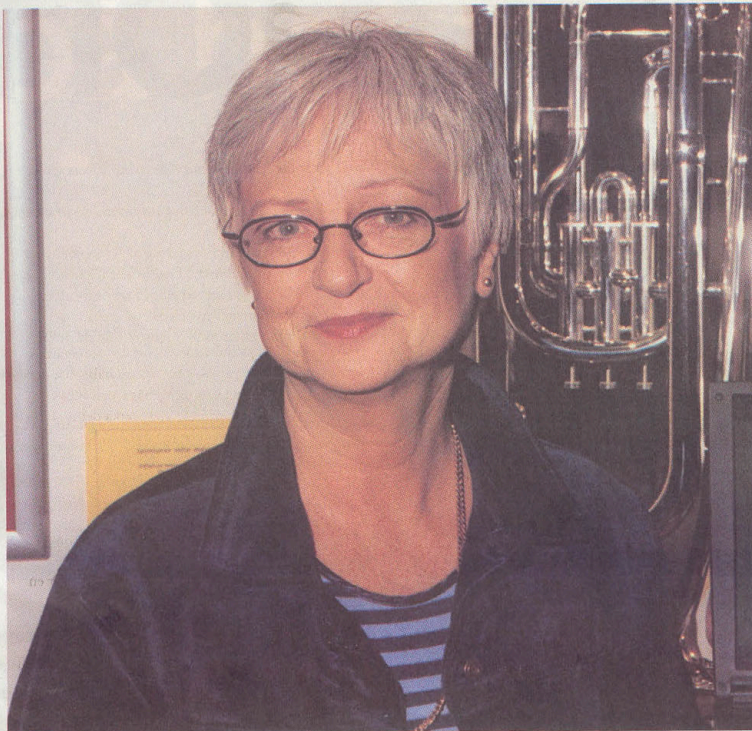

Här har du ditt liv

Att en bild säger mer än tusen ord är ju en vedertagen sanning. Men att använda bilden som utgångspunkt för personalhälsovård och rehabiliteringsarbete är någonting nytt. Så nytt att kvinnan bakom idén, Anita Kihlman, utnämns till Kvartalets innovatör 2003.

Jag har gjort ett verktyg som kartlägger och visar hur en person egentligen mår, säger Anita Kihlman. Verktöget ger en tydlig bild av hälsoläget och det kan användas som utgångspunkt både för utveckling och rehabilitering. Verktöget heter Tuba - Tidig Utredning och Bedömning av Arbetsförmågan. Det är avsett för konsulter, personalavdelningar, företagshälsovården och försäkringskassor och till exempel arbetslivstjänster. Tuba syftar till att hjälpa till på vägen mot friska och motiverade medarbetare.

Metoden utgår från ett ingående samtal, under vilket en utbildad utredare mycket systematiskt kartlägger personens styrkor och svagheter, problem och möjligheter.

- Det nya med mitt angreppssätt är att frågeställningarna även tar hänsyn till sådant som påverkar personen utanför arbetsplatsen, som till exempel hur man bor och med vad man fyller sin fritid med.

Anita Kihlman menar att effekten av eventuella åtgärder är beroende av att man får hela bilden klar för sig och verkligen bemödar sig att ta reda på var skon klämmer.

- Det är en förutsättning för en effektiv rehabilitering

och en viktig information till alla inblandade. Allra viktigast är det förstås för personen själv, säger hon. När man har blivit medveten om var problemet sitter, vet man också oftast hur man kan lösa det. Ett väl definierat problem är ett till hälften löst problem, brukar jag säga.

Svårigheterna med att lokalisera och definiera de egentliga problemen är en av de största anledningarna till att sjukskrivningssituationen ser ut som den gör i dag, menar hon.

- Det är stora glapp mellan de olika inblandade i sjukskrivningssituationen - mellan företaget och hälsovård och mellan hälsovården och försäkringskassa. Och den enskilda individen hamnar lätt mellan stolarna.

Bristande helhetssyn

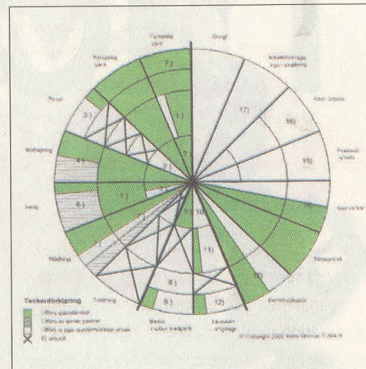
Och man får anta att hon vet vad hon talar om. Anita Kihlman har nämligen arbetat många år med utredningar bl a på försäkringskassan och det var också där hon fick idén till Tuba.

- Det blev så tydligt för mig hur bristen på helhetsbild får konsekvenser för de insatser som görs, säger hon.

Tuba-metoden utgår från varje människas unika situation och förutsättningar.

- Vi är alla olika och med hjälp av Tuba kan man ringa in problemen, men framför allt möjligheterna hos varje individ. Med det som utgångspunkt kan utredaren och den anställda tillsammans komma fram till vilken väg som är bäst att gå. Och med den grafiska bilden som stöd är det oftast ganska enkelt.

En intervju enligt Tuba-metoden tar mellan tre och fyra timmar och den ska helst genomföras av en "neutral" person. Svaren matas in i ett dataprogram och

Så här kan bilden av en man sjukskriven för utbrändhet se ut. Av bilden framgår att "Kommunikationen" och "Samarbetet" upplevs som bristfälligt på arbetsplatsen och man kan då förmoda att det är där roten till det onda ligger.

- När arbetsledningen ser detta och gör något åt det känner den anställda sig både sedd och trodd. I det här särskilda fallet agerade arbetsledningen direkt och den sjukskrivna mannen kunde gå tillbaka till sitt arbete, säger Anita Kihlman.

ut kommer en grafisk bild bestående av gröna och vita fält. Av dem ska man kunna sluta sig till var svårigheter och möjligheter finns. Bilden utgör ett pedagogiskt hjälpmedel för den fortsatta diskussionen.

Halvera sjukskrivningarna

Tuba har redan använts på flera olika arbetsplatser och resultaten har inte låtit vänta på sig. Bland de första användarna var några företag på Orust som prövade metoden på personer som varit sjukskrivna i över två år.

Efter åtta månader var 33 procent av dem tillbaka på ett jobb. Efter ett och ett halvt år var drygt 46,5 procent tillbaka.

Nyckeln till framgångarna ligger enligt Anita Kihlman i helhetsgreppet, tydligheten och den individuella utformningen.

-Jag tror att man skulle kunna halvera sjukskrivningarna genom att konsekvent arbeta på det här sättet, säger hon.

Tuba är Anita Kihlmans bidrag till kampen mot slentrianmässiga och verkningslösa långtidsjukskrivning. Det är ett verktyg som kan spara pengar, både åt företag och stat och inte minst ge de många som av olika skäl halkat av banan en möjlig väg tillbaka.

MARIA TOLL

Beatrice Ludvigsson, personalchef på Ikea-varuhuset i Älmhult

"Jag har utbildat mig på Tuba-metoden och har hittills använt den på fem av våra anställda som varit sjukskrivna. Alla är idag tillbaka på jobbet. Styrkan med Tuba är att den ger en tydlig bild av personens hela situation. När någon går sönder finns det ofta fler än en orsak. Tuba är ett efterlängtat verktyg, som gör det möjligt för mig att arbeta med de här frågorna på ett strukturerat sätt. Jag vet hur jag ska börja nysta in i en situation där någon mår dåligt. Ambitionen är att jag ska använda metoden så fort jag får en signal från någon av avdelningscheferna att något är på tok, men vi är väl inte riktigt där ännu."